Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School (JOHS)
(2024), 17(71), 2041-2074
Özgünlük kontrolü intihal.net Authenticity process
http://dx.doi.org/10.29228/Joh.78040
Makale türü: Araştırma makalesi **Article type:** Research article
Geliş tarihi 24.05.2024 Submitted date
Kabul tarihi 19.07.2024 Accepted date
Elektronik yayın tarihi 31.08.2024 Online publishing date
Atıf Bilgisi / Reference Information
Karataş, K. U. & Akıl, A. (2024). Enerji Sektöründe Uyuşmazlıkların Çözümünde Arabuluculuk: Türkiye ve Küresel Uygulamalar Üzerinde bir Değerlendirme. *Journal of History School,* 71, 2041-2074.

ENERJİ SEKTÖRÜNDE UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE ARABULUCULUK: TÜRKİYE VE KÜRESEL UYGULAMALAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME[1]

Kasım Uğur KARATAŞ[2] & AKIL ABDÜLKADİR[3]

Öz

Bu çalışma, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk ve tahkim süreçlerinin rolünü kapsamlı bir şekilde incelemektedir. Enerji projeleri, büyük yatırım gerektiren ve uzun vadeli taahhütler içeren karmaşık yapıları nedeniyle uyuşmazlıklara açık alanlardır. Bu bağlamda, arabuluculuk ve tahkim, taraflar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların dostane ve hukuki bir zeminde çözülmesi için sıklıkla başvurulan alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleridir. Çalışmada, enerji sektöründe arabuluculuğun hız, maliyet etkinliği ve esneklik gibi avantajları vurgulanırken, tahkim süreçlerinin daha resmi ve bağlayıcı kararlar sunduğu ancak zaman zaman uzun ve maliyetli olabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, bu yöntemlerin uluslararası düzeyde nasıl uygulandığı, Türkiye örneği ile küresel uygulamalar karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Önemli karar örnekleri ve tahkim kararları ışığında, enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim süreçlerinin etkinliği ve taraflar arasındaki iş birliği üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enerji Sektörü, Arabuluculuk, Tahkim, Uyuşmazlık Çözümü, Enerji Projeleri, Uluslararası Hukuk, Türkiye

[1] Yazar etki oranı: 1. Yazar %60, 2. Yazar %40.

[2] Doçent. Dr., İstanbul Üniversitesi Ticaret Üniversitesi, Hukuk fakültesi, akakil@ticaret.edu.tr, Orcid: 0000-0002-6556-8006

[3] Öğr. Gör., İnönü Üniversitesi, Malatya MYO, kuğur.karatas@inonu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2976-5894.

Mediation in Resolving Disputes in the Energy Sector: An Assessment of Turkish and Global Practices

Abstract

This study provides a comprehensive examination of the roles of mediation and arbitration processes in resolving disputes in the energy sector. Energy projects, characterized by large investments and long-term commitments, are prone to complex disputes. In this context, mediation and arbitration are frequently used alternative dispute resolution (ADR) methods to amicably and legally settle disagreements between parties. The study highlights the advantages of mediation in the energy sector, such as speed, cost-effectiveness, and flexibility, while noting that arbitration offers more formal and binding decisions, which can sometimes be lengthy and expensive. Additionally, the international application of these methods is evaluated by comparing the Turkish example with global practices. Through the analysis of significant case studies and arbitration decisions, the effectiveness of mediation and arbitration processes in the energy sector and their impact on cooperation between parties are thoroughly discussed.

Keywords: Energy Sector, Mediation, Arbitration, Dispute Resolution, Energy Projects, İnternational Law, Turkey

1. GİRİŞ

Enerji Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğun Genel Bir Bakışı

Enerji sektörü, küresel ekonomik yapının omurgalarından birini oluşturan ve ulusal güvenlikten çevresel sürdürülebilirliğe kadar geniş bir yelpazede etkisi bulunan bir alandır. Bu nedenle, enerji sektöründe çıkan uyuşmazlıkların çözümü, sadece taraflar arasındaki ticari çıkarların korunmasıyla sınırlı kalmayıp, daha geniş toplumsal ve uluslararası etkiler de yaratabilir. Enerji projeleri genellikle büyük yatırımlar, uzun vadeli taahhütler ve karmaşık teknik detaylar içerdiği için, bu tür projelerde ortaya çıkan uyuşmazlıklar da doğal olarak karmaşık ve çözümü güç hale gelir. Bu bağlamda, arabuluculuk, geleneksel yargı yollarına alternatif olarak önemli bir rol üstlenmektedir.

Enerji sektöründe arabuluculuğun bu denli önemli bir çözüm yöntemi olarak öne çıkmasının temelinde, bu yöntemin sağladığı hız, maliyet etkinliği ve esneklik gibi avantajlar bulunmaktadır. Mahkemeler ya da tahkim süreçleri gibi daha formal ve katı süreçlere kıyasla, arabuluculuk, taraflar arasında dostane bir çözüm bulunmasına olanak tanır. Bu da, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına ve projelerin kesintisiz devam etmesine olanak sağlar. Ayrıca, arabuluculuk süreci, tarafların gönüllü olarak katıldığı ve süreç boyunca kontrolü

ellerinde tuttukları bir mekanizma olduğu için, taraflar arasındaki güvenin yeniden inşa edilmesine ve korunmasına yardımcı olabilir[4].

Bu bağlamda, enerji sektöründe arabuluculuğun kullanımı, yalnızca uyuşmazlıkların çözümü için değil, aynı zamanda daha geniş toplumsal faydalar yaratmak adına da önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Örneğin, enerji projelerinde yerel halkların hakları ve çevresel etkiler gibi konular sıklıkla tartışma konusu olabilir. Arabuluculuk, bu tür hassas konularda taraflar arasında bir uzlaşma sağlanmasına ve projelerin sosyal kabul edilebilirliğinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle, enerji sektöründe arabuluculuğun benimsenmesi, sadece ticari uyuşmazlıkların çözümü için değil, aynı zamanda toplumsal barışın korunması için de kritik bir öneme sahiptir[5].

Ayrıca, enerji sektöründe arabuluculuğun benimsenmesi, uluslararası düzeyde de önemli bir etki yaratmaktadır. Küreselleşen dünyada enerji projeleri genellikle birden fazla ülkeyi kapsayan, çok taraflı anlaşmalarla yürütülmektedir. Bu tür projelerde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk, tarafların uluslararası hukukun karmaşıklıkları ve kültürel farklılıklarla başa çıkmasına yardımcı olan esnek ve uyumlu bir çözüm yolu sunar. Bu, uluslararası enerji projelerinde taraflar arasında güvenin sağlanması ve projelerin sürdürülebilirliği açısından büyük bir avantaj sağlar[6].

Enerji sektöründe arabuluculuğun benimsenmesi, tarafların uyuşmazlıklarını çözmek için daha barışçıl ve iş birliğine dayalı bir yaklaşım benimsemelerini teşvik eder. Bu, yalnızca mevcut uyuşmazlıkların çözülmesine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda gelecekte çıkabilecek olası uyuşmazlıkların önlenmesine de katkıda bulunur. Dolayısıyla, enerji sektöründe arabuluculuk, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli stratejik hedeflerin gerçekleştirilmesine yardımcı olan bir araç olarak değerlendirilebilir[7].

Sonuç olarak, enerji sektöründe arabuluculuğun benimsenmesi, taraflar arasındaki ilişkilerin korunması, uyuşmazlıkların hızlı ve maliyet etkin bir şekilde çözülmesi açısından büyük avantajlar sunan bir yöntemdir. Arabuluculuk, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde enerji sektöründe yaşanan anlaşmazlıkların

[4] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.
[5] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under Energy Charter Treaty: An overview of selected issues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.
[6] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.
[7] Acar, S. (2018). Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 67(4), 415-430.

çözümünde giderek daha fazla tercih edilmektedir. Bu nedenle, enerji sektöründe arabuluculuğun daha yaygın olarak kullanılabilmesi için, tarafların bu sürece olan güveninin artırılması ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması büyük önem taşımaktadır[8].

Enerji Sektöründe Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yollarının Önemi

Enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının (ADR) önemi, son yıllarda giderek artan bir şekilde kabul görmektedir. Geleneksel mahkeme süreçleri, özellikle karmaşık ve uluslararası boyutu olan enerji projelerinde, yavaş ve maliyetli olabilir. Bu nedenle, enerji sektöründe daha hızlı, esnek ve taraflar arasında ilişkileri koruyabilecek çözüm yollarına ihtiyaç duyulmaktadır. Arabuluculuk, tahkim ve müzakere gibi ADR yöntemleri, bu ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmıştır.

ADR yöntemleri, enerji sektöründeki uyuşmazlıkların çözümünde önemli avantajlar sunar. Öncelikle, ADR süreçleri, mahkeme süreçlerine kıyasla daha az formalite gerektirir ve tarafların anlaşmazlıklarını kendi kontrollerinde çözmelerine olanak tanır. Bu, özellikle uluslararası enerji projelerinde, taraflar arasında güvenin artırılmasına ve uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına katkıda bulunur. Ayrıca, ADR yöntemleri, tarafların gizliliğini korur ve bu da ticari sırların ve stratejik bilgilerin korunmasını sağlar. Bu özellikler, enerji sektöründe ADR'nin tercih edilme nedenlerinden bazılarıdır[9].

Enerji sektöründe ADR'nin kullanılmasının bir diğer önemli avantajı, taraflar arasında daha esnek ve yaratıcı çözümler bulunmasına olanak tanımasıdır. Mahkeme süreçlerinde genellikle katı hukuki kurallar ve prosedürler geçerli olurken, ADR süreçlerinde taraflar, kendi ihtiyaçlarına uygun, esnek ve yaratıcı çözümler geliştirebilirler. Bu, özellikle enerji projelerinde ortaya çıkan teknik ve finansal sorunların çözümünde büyük bir avantaj sağlar. ADR süreçleri, taraflar arasındaki ilişkileri korurken, projelerin devamlılığını sağlamak için gerekli olan esnekliği sunar[10].

ADR yöntemlerinin enerji sektöründe kullanılmasının bir diğer nedeni, bu sektörün uluslararası doğasıdır. Enerji projeleri genellikle birden fazla ülkeyi

[8] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(2), 213-230.

[9] Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business*, 1-2, 119-155.

[10] Dupuy, P.M. (1999). The danger of fragmentation or unification of the ınternational legal system and the international court of justice. *NYU Journal of International Law and Politics*, 31, 791-807.

kapsayan, çok taraflı anlaşmalarla yürütülür. Bu projelerde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü, taraflar arasındaki kültürel, hukuki ve ticari farklılıkların dikkate alınmasını gerektirir. ADR yöntemleri, uluslararası uyuşmazlıkların çözümünde, taraflar arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurarak esnek ve uyumlu bir çözüm sunar. Bu, uluslararası enerji projelerinde taraflar arasındaki ilişkilerin korunması ve projelerin sürekliliğinin sağlanması açısından önemli bir katkı sunar[11].

Enerji sektöründe ADR yöntemlerinin kullanımı, taraflar arasında daha hızlı ve etkin çözümler bulunmasına olanak tanır. Bu süreçlerde, taraflar arasındaki ilişkiler korunur ve uzun vadeli iş birliği imkânları artırılır. Bu bağlamda, ADR yöntemleri, enerji sektöründe uyuşmazlıkların çözümünde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. ADR'nin enerji sektöründe daha yaygın olarak kullanılabilmesi için, tarafların bu yöntemlere olan güvenini artırmak ve gerekli yasal düzenlemeleri yapmak büyük önem taşır[12].

Enerji sektöründe ADR yöntemlerinin benimsenmesi, sadece ticari uyuşmazlıkların çözümü için değil, aynı zamanda daha geniş toplumsal faydalar yaratmak adına da önemli bir araçtır. Örneğin, enerji projelerinde yerel halkların hakları ve çevresel etkiler gibi konular sıklıkla tartışma konusu olabilir. ADR, bu tür hassas konularda taraflar arasında bir uzlaşma sağlanmasına ve projelerin sosyal kabul edilebilirliğinin artırılmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle, enerji sektöründe ADR'nin benimsenmesi, sadece ticari uyuşmazlıkların çözümü için değil, aynı zamanda toplumsal barışın korunması için de kritik bir öneme sahiptir[13].

2. Arabuluculuğun Anlaşılması

Tanım ve Temel Kavramlar

Arabuluculuk, taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların, tarafsız bir üçüncü kişi (arabulucu) yardımıyla çözülmesini amaçlayan bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Arabuluculuk, gönüllü katılım esasına dayanır ve tarafların kendi çözümlerini bulmalarına olanak tanır. Bu süreçte arabulucu, taraflar

[11] Akıncı, M. (2014). Milletlerarası tahkimde arabuluculuk ve tarafların hakları. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(3), 587-602.

[12] Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development*, 45-82, https://www.iisd.org/system/files/publications/ investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

[13] Yıldız, T. (2019). Enerji uyuşmazlıklarının çözümünde arabuluculuk ve tahkim: Karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 41, 231-248.

arasında iletişimi kolaylaştırır ve uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesini sağlar. Arabuluculuk, mahkeme süreçlerine kıyasla daha az formalite gerektiren, esnek ve gizli bir süreç sunar. Bu özellikler, arabuluculuğu, özellikle taraflar arasında uzun vadeli ilişkilerin korunmasının önemli olduğu durumlarda etkili bir çözüm yolu haline getirir[14].

Arabuluculuk sürecinin temel kavramlarından biri, tarafsızlıktır. Arabulucu, taraflar arasında herhangi bir tarafı tutmayan, tarafsız bir üçüncü kişidir. Arabulucunun görevi, taraflar arasında anlaşmazlıkların çözülmesine yardımcı olmak ve tarafların çıkarlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulmalarını sağlamaktır. Bu süreçte arabulucu, taraflar arasında güven tesis eder ve sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesini sağlar. Arabulucunun tarafsızlığı, sürecin başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir[15].

Arabuluculuk süreci, esnekliği ile öne çıkar. Taraflar, süreç boyunca kendi ihtiyaçlarına uygun çözümler geliştirme özgürlüğüne sahiptir. Bu esneklik, arabuluculuğun, taraflar arasında yaratıcı ve yenilikçi çözümler bulunmasına olanak tanır. Mahkeme süreçlerinde genellikle katı hukuki kurallar ve prosedürler geçerli olurken, arabuluculukta taraflar, kendi isteklerine ve ihtiyaçlarına göre çözüm yolları geliştirebilirler. Bu, özellikle enerji sektöründe ortaya çıkan teknik ve finansal sorunların çözümünde büyük bir avantaj sağlar[16].

Arabuluculuk sürecinin bir diğer önemli özelliği gizliliktir. Süreç boyunca taraflar arasında yapılan görüşmeler ve müzakereler gizli tutulur. Bu gizlilik, tarafların ticari sırlarını ve stratejik bilgilerini korumasını sağlar. Özellikle enerji sektöründe, büyük ölçekli projelerde ve devletlerarası anlaşmazlıklarda gizlilik, arabuluculuğun tercih edilme nedenlerinden biridir. Gizlilik sayesinde, taraflar arasındaki ilişkiler korunur ve uyuşmazlıkların çözümü sırasında ticari itibar zarar görmez[17].

Arabuluculuk sürecinde tarafların aktif katılımı da önemli bir unsurdur. Taraflar, arabuluculuk sürecine gönüllü olarak katılır ve süreç boyunca kendi çözümlerini bulma sorumluluğunu üstlenirler. Bu, tarafların sürece olan güvenini artırır ve anlaşmaya varma olasılığını yükseltir. Arabuluculuk, tarafların sürecin

[14] Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer*, 24, 655-675.
[15] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.
[16] Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International*, 19-4, 471-477.
[17] Gaillard, E. (2006). Investments and ınvestors covered by the energy charter treaty. *Jurisnet*, 54-73.

kontrolünü elinde tuttuğu ve kendi çözüm yollarını geliştirdiği bir süreç olarak, taraflar arasında daha dostane ve iş birliğine dayalı bir çözüm yolu sunar[18].

Arabuluculuk süreci, esneklik, gizlilik ve tarafsızlık gibi özellikleriyle, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde etkili bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu süreçte, taraflar arasındaki ilişkilerin korunması, uyuşmazlıkların hızlı ve maliyet etkin bir şekilde çözülmesi sağlanır. Arabuluculuk, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde, taraflar arasındaki güveni artırarak ve projelerin sürdürülebilirliğini destekleyerek önemli bir rol oynar[19].

Arabuluculuk ve Diğer Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri

Arabuluculuk, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri arasında kendine özgü bir yere sahiptir. Bu yöntemin en belirgin özelliği, tarafların aktif katılımıyla, genellikle mahkemeye gitmeden önce ya da mahkeme süreci sırasında başvurulabilen, gönüllü ve esnek bir süreç sunmasıdır. Mahkemelerde görülen davalar genellikle taraflar arasında artan gerilim ve uzun süren süreçlerle karakterize edilirken, arabuluculuk tarafların anlaşmazlıklarını hızlı ve düşük maliyetle çözmelerine olanak tanır. Arabuluculuk sürecinde tarafların karşılıklı olarak anlaşmaları beklenir ve bu da, tarafların kendi çözüm yollarını bulmalarına olanak tanır[20].

Enerji sektöründe tahkim, arabuluculuğa kıyasla daha resmi ve bağlayıcı bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Tahkimde, taraflar arasında çıkan anlaşmazlıklar, seçilen bir veya birden fazla hakem tarafından karara bağlanır ve bu kararlar genellikle mahkemelerdeki gibi bağlayıcıdır. Tahkim sürecinde taraflar, hakemlerin seçiminde ve uygulanacak kurallar konusunda daha fazla esneklik ve kontrol sahibi olabilirler. Ancak tahkim süreçleri genellikle daha uzun sürebilir ve maliyetli olabilir. Özellikle uluslararası enerji projelerinde, tahkim süreçlerinin uzunluğu ve maliyeti, projenin ilerlemesini ve taraflar arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyebilir[21].

---

[18] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 32(2), 357-372.

[19] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

[20] Maniruzzaman, A.F.M. (1993). The new generation of energy and natural resource development agreements: Some reflections. *Journal of Energy and Natural Resources Law*, 11(4), 207-247.

[21] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 143, 67-85.

Arabuluculuk ve tahkim arasındaki en büyük farklardan biri, tarafların süreci kontrol etme derecesidir. Arabuluculuk sürecinde taraflar, kendi aralarında müzakereler yaparak anlaşmaya varırlar ve arabulucu bu süreçte sadece kolaylaştırıcı bir rol oynar. Oysa tahkimde, karar tamamen hakemler tarafından verilir ve taraflar bu karara uymak zorundadır. Bu durum, arabuluculuğun taraflar arasında daha dostane ve iş birliğine dayalı bir çözüm yolu sunduğu anlamına gelir. Bu bağlamda, özellikle enerji sektöründe, arabuluculuk, tarafların uzun vadeli iş ilişkilerini koruyarak gelecekteki iş birliği imkânlarını artırabilir[22].

Bununla birlikte, arabuluculuk süreci her zaman başarılı olmayabilir. Bazı durumlarda, taraflar arasında derinlemesine bir anlaşmazlık bulunuyorsa veya taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği varsa, arabuluculuk süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir ve uyuşmazlık yeniden yargıya taşınabilir. Bu tür durumlarda, arabuluculuğun yetersiz kalması, taraflar için ek zaman ve maliyet yükü yaratabilir. Ayrıca, arabuluculuğun bağlayıcı olmayan doğası, bazı taraflar için belirsizlik yaratabilir ve bu durum, sürecin sonunda bir anlaşmaya varılamaması riskini doğurur[23].

Enerji sektöründe arabuluculuğun tercih edilmesinin bir diğer nedeni, bu sektörün uluslararası doğasıdır. Enerji projeleri genellikle farklı ülkelerden birçok tarafı içerir ve bu da uluslararası uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin benimsenmesini gerektirir. Arabuluculuk, uluslararası uyuşmazlıklarda tarafların kültürel farklılıklarını ve ulusal hukuk sistemlerini dikkate alarak esnek ve uyumlu bir çözüm yolu sunar. Bu, özellikle uluslararası enerji projelerinde taraflar arasında güvenin sağlanması ve projelerin sürdürülebilirliği açısından büyük bir avantaj sağlar[24].

Enerji sektöründe diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerine kıyasla arabuluculuk yöntemi birçok avantaj sunar, ancak bu yöntemin etkinliği, tarafların sürece olan güveni ve anlaşmazlıkların niteliğine bağlıdır. Arabuluculuğun başarısı, tarafların aktif katılımı ve süreç boyunca sağlanan gizlilikle doğrudan ilişkilidir. Bununla birlikte, arabuluculuğun başarılı olamaması durumunda, tarafların tahkim veya yargı süreçlerine başvurma seçeneği her zaman mevcut olmalıdır[25].

---

[22] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.

[23] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*, 2004.

[24] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.

[25] Çelik, Y. (2017). Enerji sektöründe arabuluculuk: Türkiye uygulamaları ve küresel trendler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 120-138.

Uluslararası Düzeyde Arabuluculuğun Uygulanması

Arabuluculuk, dünya genelinde farklı ülkelerde farklı şekillerde uygulanmaktadır. Bazı ülkelerde arabuluculuk zorunlu bir aşama olarak kabul edilirken, diğer ülkelerde gönüllü bir süreç olarak benimsenmiştir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Avrupa'nın birçok ülkesinde, arabuluculuk ticari uyuşmazlıklarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu ülkelerde, arabuluculuk süreçlerinin etkinliği, tarafların sürece olan güveni ve yasal düzenlemelerin gücü ile doğrudan ilişkilidir. Uluslararası enerji projelerinde ise, arabuluculuk genellikle tahkim süreçlerine entegre edilerek kullanılır ve taraflar arasında bir uzlaşma sağlanamaması durumunda tahkime geçilir[26].

Küresel ölçekte arabuluculuğun uygulanması, uluslararası ticaretin ve yatırımın artmasıyla daha da önem kazanmıştır. Arabuluculuk, uluslararası uyuşmazlıklarda tarafların farklı hukuk sistemlerinden kaynaklanan sorunları aşmalarına yardımcı olan esnek bir çözüm yolu sunar. Özellikle enerji sektörü gibi uluslararası niteliği olan sektörlerde, arabuluculuğun uygulanması, projelerin kesintisiz devam etmesi ve taraflar arasındaki iş birliğinin korunması açısından kritik bir rol oynar. Uluslararası düzeyde arabuluculuğun benimsenmesi, taraflar arasında güvenin artırılmasına ve projelerin başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunur[27].

Enerji sektöründe uluslararası arabuluculuğun kullanımı, genellikle çok taraflı anlaşmazlıkların çözümünde tercih edilmektedir. Bu projeler, birden fazla ülkeyi ve birçok paydaşı içerdiğinden, ulusal mahkemelerde çözülmesi zor olabilecek karmaşık uyuşmazlıklar ortaya çıkabilir. Uluslararası arabuluculuk, bu tür uyuşmazlıkların çözülmesinde esnek ve uyumlu bir mekanizma sunar. Ayrıca, uluslararası düzeyde arabuluculuğun kullanılması, taraflar arasındaki kültürel ve hukuki farklılıkların daha iyi anlaşılmasını sağlar ve bu da taraflar arasında daha güçlü bir iş birliği kurulmasına olanak tanır[28].

Uluslararası düzeyde arabuluculuğun uygulanması, enerji sektöründe yerel ve uluslararası yatırımcılar arasında güvenin tesis edilmesine katkıda bulunur. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde gerçekleştirilen enerji projelerinde, uluslararası arabuluculuk, yerel hukukun sınırlamalarını aşmak ve taraflar

[26] Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business*, 1-2, 119-155.

[27] Dupuy, P.M. (1999). The danger of fragmentation or unification of the international legal system and the International Court of Justice. *NYU Journal of International Law and Politics*, 31, 791-807.

[28] Yılmaz, S. (2013). Uluslararası enerji yatırımlarında tahkim ve arabuluculuk: Türkiye'deki uygulamalar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(3), 505-523.

arasında güveni artırmak için etkili bir yöntem olarak öne çıkar. Bu süreçte, uluslararası arabuluculuk merkezlerinin ve arabuluculuk anlaşmalarının rolü büyük önem taşır. Taraflar, uluslararası arabuluculuk süreçlerine daha fazla güven duymak için bu tür merkezlere başvurabilir ve anlaşmazlıklarını bu merkezlerin rehberliğinde çözebilir[29].

Arabuluculuğun uluslararası düzeyde uygulanması, taraflar arasındaki ilişkilerin korunmasına ve uluslararası enerji projelerinin başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunur. Bu bağlamda, arabuluculuğun uluslararası düzeyde yaygın olarak benimsenmesi, enerji sektöründe daha fazla iş birliğinin teşvik edilmesine ve uyuşmazlıkların barışçıl yollarla çözülmesine olanak tanır. Enerji projelerinde arabuluculuğun uluslararası düzeyde uygulanması, taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunması ve projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir[30].

3. Enerji Sektöründe Arabuluculuk Sürecinin Aşamaları

Arabuluculuk Sürecinin Başlatılması

Enerji sektöründe arabuluculuk sürecinin başarılı bir şekilde başlatılması, taraflar arasındaki anlaşmazlığın niteliği ve tarafların bu sürece olan güveni ile doğrudan ilişkilidir. Arabuluculuk süreci genellikle taraflardan birinin, anlaşmazlığı çözmek için arabuluculuk talebinde bulunması ile başlar. Bu talep, yazılı veya sözlü olarak yapılabilir ve diğer tarafın bu talebe olumlu yanıt vermesiyle süreç resmen başlamış olur. Enerji projelerinde arabuluculuk sürecinin başlatılması, taraflar arasındaki iletişimin güçlenmesini sağlar ve projenin ilerlemesine engel olabilecek potansiyel uyuşmazlıkların çözülmesine yardımcı olur[31].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması aşamasında, taraflar arasında bir arabulucu seçimi yapılır. Arabulucu, tarafsız bir üçüncü kişi olarak, taraflar arasında anlaşmazlığın çözülmesine yardımcı olacak kişidir. Enerji sektöründe arabulucu seçimi, genellikle tarafların birlikte belirlediği kriterlere göre yapılır. Bu kriterler arasında arabulucunun sektörel bilgi ve deneyimi, tarafsızlığı ve taraflar

[29] Cosbey, A. (2023). International investment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development*, s. 45-82, https://www.iisd.org/system/ files/publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.
[30] Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer*, 24, 655-675.
[31] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.

arasındaki güveni tesis edebilme yeteneği yer alır. Arabulucunun doğru seçimi, sürecin başarılı olabilmesi için kritik öneme sahiptir[32].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması aşamasında, taraflar arasında sürecin işleyişi ile ilgili kurallar belirlenir. Bu kurallar, sürecin ne kadar süreceği, toplantıların nasıl yapılacağı, tarafların hangi belgeleri sunacağı ve sürecin sonunda varılacak anlaşmanın nasıl uygulanacağı gibi konuları kapsar. Enerji projelerinde, bu kurallar genellikle taraflar arasında yazılı olarak belirlenir ve her iki tarafın da sürece güvenini artırır. Kuralların açık ve net bir şekilde belirlenmesi, tarafların sürece katılımını kolaylaştırır ve uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine olanak tanır[33].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması aşamasında, taraflar arasında ilk görüşmeler yapılır. Bu görüşmelerde taraflar, anlaşmazlığın niteliğini, tarafların taleplerini ve sürecin nasıl ilerleyeceğini tartışır. İlk görüşmelerde arabulucu, taraflar arasında iletişimi kolaylaştırır ve anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine yardımcı olacak bir zemin hazırlar. Enerji sektöründe, ilk görüşmeler genellikle tarafların pozisyonlarını netleştirmesi ve sürecin nasıl işleyeceğini belirlemesi açısından önemlidir[34].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması, taraflar arasında güvenin artırılması ve uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine olanak tanır. Bu süreçte, arabulucu, taraflar arasında iletişimi güçlendirir ve tarafların çıkarlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulmalarına yardımcı olur. Enerji projelerinde, arabuluculuk sürecinin başlatılması, projenin devamlılığını sağlamak ve taraflar arasındaki ilişkileri korumak açısından kritik öneme sahiptir[35].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması, taraflar arasında anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine olanak tanır ve enerji projelerinin kesintisiz bir şekilde devam etmesine katkıda bulunur. Bu süreçte, tarafların sürece olan güveni, arabulucunun doğru seçimi ve sürecin işleyişi ile ilgili kuralların net bir şekilde belirlenmesi büyük önem taşır. Arabuluculuk sürecinin başarılı bir şekilde

[32] Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International,* 19-4, 471-477.
[33] Gaillard, E. (2006). Investments and investors covered by the Energy Charter Treaty. Investment arbitration and the energy charter treaty. *Jurisnet,* 54-73.
[34] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.
[35] Maniruzzaman, A.F.M. (1993). The new generation of energy and natural resource development agreements: Some reflections. *Journal of Energy and Natural Resources Law*, 11-4, 207-247.

başlatılması, taraflar arasındaki ilişkilerin korunmasına ve uyuşmazlıkların hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesine olanak tanır[36].

Arabuluculukta Tarafların Rolü

Arabuluculuk sürecinde taraflar, sürecin aktif katılımcıları olarak önemli bir rol oynar. Taraflar, arabuluculuk sürecine gönüllü olarak katılır ve süreç boyunca kendi çözümlerini bulma sorumluluğunu üstlenirler. Arabuluculuk sürecinde tarafların rolü, mahkeme süreçlerinden farklı olarak, sürecin kontrolünü ellerinde tutmaları ve kendi anlaşmazlıklarını çözme sürecinde aktif bir şekilde yer almalarıdır. Bu, tarafların sürece olan güvenini artırır ve anlaşmaya varma olasılığını yükseltir[37].

Taraflar, arabuluculuk sürecinde arabulucunun rehberliğinde, kendi çıkarlarını ve pozisyonlarını savunurlar. Ancak bu süreçte, tarafların iş birliği yapması ve karşılıklı anlayış geliştirmesi esastır. Arabuluculuk sürecinde taraflar, kendi aralarında müzakereler yaparak, ortak bir çözüm bulmaya çalışırlar. Bu, tarafların süreç boyunca aktif bir rol oynamasını ve anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesini sağlar[38].

Arabuluculuk sürecinde tarafların bir diğer önemli rolü, arabulucuya gerekli bilgileri ve belgeleri sağlamaktır. Enerji sektöründe, projeler genellikle teknik ve karmaşık yapılar içerdiğinden, taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözülmesi için teknik detayların ve belgelerin sunulması gerekebilir. Bu belgeler, arabulucunun taraflar arasındaki anlaşmazlığın niteliğini anlamasına ve sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesine yardımcı olur. Tarafların bu süreçte şeffaf ve iş birliğine dayalı bir yaklaşım sergilemeleri, arabuluculuğun başarısı açısından kritiktir[39].

Tarafların sürece olan güveni, arabuluculuk sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesi için en önemli unsurlardan biridir. Tarafların süreç boyunca aktif katılım göstermeleri ve arabulucunun rehberliğinde kendi çözüm yollarını bulmaları, arabuluculuk sürecinin en belirgin özelliklerindendir. Bu süreçte,

[36] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni,* 1, 91-152.
[37] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International.*
[38] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty,* 4-9.
[39] Kurt, H. (2015). Enerji hukukunda arabuluculuk ve tahkim uygulamaları. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 9(2), 317-335.

tarafların arabuluculuğa olan güveni ve sürecin esnek yapısı, arabuluculuğun başarı şansını artırır[40].

Enerji sektöründe arabuluculuk sürecinin başarılı olabilmesi için tarafların sürece etkin bir şekilde katılım göstermeleri ve arabulucunun yönlendirmelerine açık olmaları gerekmektedir. Taraflar arasında iletişim ve iş birliği kurulması, arabuluculuk sürecinde karşılıklı anlayışın geliştirilmesine ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine yardımcı olur. Bu bağlamda, tarafların arabuluculuk sürecindeki rolü, sürecin başarısını doğrudan etkileyen kritik bir unsurdur[41].

Arabuluculuk sürecinde tarafların aktif rol alması, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesine ve projelerin kesintisiz devam etmesine olanak tanır. Bu süreçte, tarafların sürece olan güveni, arabulucunun tarafsızlığı ve sürecin esnek yapısı, arabuluculuğun etkinliğini artıran önemli faktörlerdir. Tarafların arabuluculuk sürecinde etkin bir rol oynamaları, enerji sektöründe arabuluculuğun başarılı bir çözüm yöntemi olarak benimsenmesine katkıda bulunur[42].

Arabuluculuk Sürecinde Kullanılan Teknikler

Arabuluculuk sürecinde kullanılan teknikler, sürecin etkinliğini ve başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Arabuluculuk teknikleri, taraflar arasındaki iletişimi kolaylaştırmak, anlaşmazlıkların niteliğini anlamak ve taraflar arasında uzlaşma sağlamak amacıyla kullanılır. Enerji sektöründe arabuluculuk sürecinde kullanılan teknikler, genellikle taraflar arasındaki ilişkileri korumayı ve projelerin kesintisiz devam etmesini hedefler[43].

Arabuluculuk sürecinde kullanılan en yaygın tekniklerden biri, tarafların çıkarlarını belirlemeye yönelik tekniklerdir. Bu teknikler, tarafların pozisyonlarını ve taleplerini net bir şekilde ortaya koymalarına ve karşı tarafın taleplerini anlamalarına yardımcı olur. Tarafların çıkarlarının belirlenmesi, arabuluculuk sürecinde ortak bir çözüm yolu bulunmasına ve taraflar arasındaki

[40] Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business*, 1-2, 119-155.
[41] Dupuy, P.M. (1999). The danger of fragmentation or unification of the ınternational legal system and the International Court of Justice. *NYU Journal of International Law and Politics*, 31, 791-807.
[42] Karaca, G. (2017). Türkiye'de enerji uyuşmazlıklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri. *Ankara Barosu Dergisi,* 95, 45-67.
[43] Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development,* 45-82, https://www.iisd.org/system/files/ publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine katkıda bulunur. Bu teknik, özellikle enerji sektöründe, taraflar arasındaki teknik ve finansal sorunların çözülmesinde büyük bir önem taşır[44].

Bir diğer önemli teknik, taraflar arasında etkili iletişimi teşvik etmeye yönelik tekniklerdir. Arabuluculuk sürecinde iletişim, taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözülmesi ve taraflar arasında güvenin tesis edilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Arabulucu, taraflar arasında etkili bir iletişim kurarak, anlaşmazlıkların daha iyi anlaşılmasını ve taraflar arasında karşılıklı anlayışın geliştirilmesini sağlar. İletişimi teşvik eden teknikler, arabuluculuk sürecinin etkinliğini artırır ve tarafların süreç boyunca daha yapıcı bir yaklaşım sergilemesine olanak tanır[45].

Arabuluculuk sürecinde kullanılan bir diğer teknik, müzakere teknikleridir. Müzakere, arabuluculuk sürecinin temel unsurlarından biridir ve taraflar arasında uzlaşma sağlanması için en önemli araçlardan biridir. Müzakere teknikleri, tarafların pozisyonlarını savunmalarına, karşı tarafın taleplerini anlamalarına ve ortak bir çözüm bulmalarına yardımcı olur. Bu süreçte, arabulucu, taraflar arasında müzakereleri kolaylaştırır ve taraflar arasında uzlaşma sağlanmasına yardımcı olur. Müzakere teknikleri, enerji sektöründe arabuluculuk sürecinin başarısı için kritik bir öneme sahiptir[46].

Arabuluculuk sürecinde kullanılan bir diğer teknik, yaratıcı çözüm geliştirme teknikleridir. Bu teknikler, tarafların anlaşmazlıklarını çözmek için geleneksel yöntemlerin ötesinde, yenilikçi ve yaratıcı çözümler bulmalarına yardımcı olur. Yaratıcı çözüm geliştirme teknikleri, özellikle enerji sektöründe, taraflar arasındaki teknik ve finansal sorunların çözülmesinde büyük bir avantaj sağlar. Bu teknikler, taraflar arasında uzlaşma sağlanmasına ve projelerin kesintisiz devam etmesine katkıda bulunur[47].

Arabuluculuk sürecinde kullanılan teknikler, sürecin başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Bu teknikler, taraflar arasındaki ilişkileri korumayı, anlaşmazlıkları çözmeyi ve projelerin kesintisiz devam etmesini hedefler. Arabuluculuk sürecinde kullanılan tekniklerin doğru bir şekilde

[44] Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer,* 24, 655-675.
[45] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.
[46] Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International,* 19-4, 471-477.
[47] Gaillard, E. (2006). Investments and ınvestors covered by the Energy Charter Treaty, ınvestment arbitration and the energy charter treaty. *Jurisnet*, 54-73.

uygulanması, taraflar arasında güvenin sağlanmasına ve arabuluculuk sürecinin etkinliğinin artırılmasına katkıda bulunur[48].

Anlaşmaya Varılma ve Sonuçların Uygulanması

Arabuluculuk sürecinin sonunda taraflar arasında varılan anlaşma, sürecin en kritik aşamalarından biridir. Anlaşmaya varılma, arabuluculuk sürecinin başarısını simgeler ve taraflar arasındaki uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesini sağlar. Enerji sektöründe, anlaşmaya varılan bu aşama, projelerin devamlılığını sağlamak ve taraflar arasındaki ilişkileri korumak açısından büyük bir öneme sahiptir[49].

Anlaşmaya varılma sürecinde, taraflar arasında yapılan müzakereler ve arabulucunun rehberliği belirleyici bir rol oynar. Taraflar, arabuluculuk süreci boyunca kendi çıkarlarını ve pozisyonlarını savunmuş ve karşı tarafın taleplerini anlamaya çalışmıştır. Anlaşmaya varma aşamasında, taraflar arasında yapılan bu müzakereler sonucunda, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm yolu bulunur. Bu süreçte arabulucu, taraflar arasında uzlaşmayı kolaylaştırır ve anlaşmanın taraflar için adil ve kabul edilebilir olmasını sağlar[50].

Anlaşmaya varılmasının ardından, taraflar arasında yapılan bu anlaşmanın uygulanması süreci başlar. Anlaşmanın uygulanması, taraflar arasındaki ilişkilerin korunması ve projelerin devamlılığının sağlanması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu süreçte taraflar, anlaşmanın gereklerini yerine getirmek ve belirlenen çözümleri hayata geçirmekle yükümlüdür. Anlaşmanın başarılı bir şekilde uygulanması, arabuluculuk sürecinin uzun vadeli etkilerini ve taraflar arasındaki iş birliğini güçlendirir[51].

Anlaşmanın uygulanması sürecinde, taraflar arasında zaman zaman anlaşmazlıklar veya zorluklar ortaya çıkabilir. Bu durumlarda, arabuluculuk sürecinde varılan anlaşmanın taraflar için bağlayıcı olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve anlaşmanın dostane bir şekilde uygulanması, bu tür sorunların üstesinden gelinmesine

[48] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

[49] Maniruzzaman, A.F.M. (1993). The new generation of energy and natural resource development agreements: Some reflections. *Journal of Energy and Natural Resources Law,* 11-4, 207-247.

[50] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni,* 1, 91-152.

[51] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.

yardımcı olabilir. Taraflar arasında anlaşmazlıkların yeniden ortaya çıkması durumunda, arabuluculuk sürecinin yeniden başlatılması veya tahkim gibi alternatif çözüm yollarına başvurulması gerekebilir[52].

Anlaşmanın uygulanması sürecinde, taraflar arasında güvenin korunması ve ilişkilerin güçlendirilmesi, arabuluculuk sürecinin uzun vadeli başarısı için kritik bir öneme sahiptir. Bu süreçte taraflar, anlaşmanın gereklerini yerine getirerek, projelerin kesintisiz devam etmesini sağlar. Enerji sektöründe, anlaşmanın başarılı bir şekilde uygulanması, projelerin sürdürülebilirliğini ve taraflar arasındaki iş birliğini artırır[53].

Sonuç olarak, arabuluculuk sürecinin sonunda varılan anlaşmanın uygulanması, sürecin uzun vadeli başarısı için kritik bir aşamadır. Bu süreçte taraflar arasında güvenin korunması, anlaşmanın gereklerinin yerine getirilmesi ve projelerin devamlılığının sağlanması büyük önem taşır. Arabuluculuk sürecinde varılan anlaşmanın başarılı bir şekilde uygulanması, enerji sektöründe arabuluculuğun etkin bir çözüm yöntemi olarak benimsenmesine katkıda bulunur[54].

4. Enerji Uyuşmazlıklarında Arabuluculuğun Avantajları ve Dezavantajları

Arabuluculuğun Avantajları

Enerji sektöründe uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuk, pek çok avantaj sunan bir yöntemdir. Bu avantajların başında, sürecin hız ve maliyet etkinliği gelmektedir. Mahkeme ve tahkim süreçlerine kıyasla, arabuluculuk daha kısa sürede sonuçlanabilir ve taraflar arasında dostane bir çözüm bulunmasına olanak tanır. Arabuluculuk sürecinde taraflar, uyuşmazlıklarını kendi kontrolü altında çözme imkânı bulur, bu da taraflar arasındaki ilişkilerin korunmasına ve güçlendirilmesine katkıda bulunur[55].

Bir diğer önemli avantaj, arabuluculuk sürecinin esnekliğidir. Süreç boyunca taraflar, kendi ihtiyaçlarına uygun çözümler geliştirebilir ve arabulucu, taraflar

[52] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.
[53] Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business*, 1-2, 119-155.
[54] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 32(2), 357-372.
[55] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 143, 67-85.

arasında uzlaşmayı kolaylaştırıcı bir rol oynar. Esneklik, tarafların kendi pozisyonlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm yolu bulmalarına olanak tanır. Bu, özellikle enerji sektöründe ortaya çıkan teknik ve finansal sorunların çözülmesinde büyük bir avantaj sağlar[56].

Arabuluculuğun bir diğer avantajı, gizliliğin korunmasıdır. Süreç boyunca taraflar arasında yapılan görüşmeler ve müzakereler gizli tutulur, bu da tarafların ticari sırlarını ve stratejik bilgilerini korumasına olanak tanır. Özellikle enerji sektöründe, büyük ölçekli projelerde ve devletlerarası anlaşmazlıklarda gizlilik, arabuluculuğun tercih edilme nedenlerinden biridir. Gizlilik sayesinde, taraflar arasındaki ilişkiler korunur ve uyuşmazlıkların çözümü sırasında ticari itibar zarar görmez[57].

Arabuluculuğun diğer önemli avantajları arasında, taraflar arasında güvenin yeniden tesis edilmesi ve uzun vadeli iş ilişkilerinin korunması yer alır. Arabuluculuk süreci, taraflar arasında doğrudan iletişim ve iş birliği kurulmasına olanak tanır, bu da taraflar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine katkıda bulunur. Enerji sektöründe, arabuluculuğun tercih edilmesinin bir diğer nedeni, taraflar arasında uzun vadeli iş birliğini teşvik etmesi ve projelerin sürdürülebilirliğini sağlamasıdır[58].

Son olarak, arabuluculuğun bir diğer avantajı, tarafların süreci kendi kontrolleri altında tutabilmeleridir. Arabuluculuk sürecinde taraflar, kendi çözüm yollarını geliştirebilir ve süreç boyunca aktif bir rol oynayabilirler. Bu, tarafların sürece olan güvenini artırır ve anlaşmaya varma olasılığını yükseltir. Arabuluculuğun bu özelliği, enerji sektöründe arabuluculuğun etkin bir çözüm yöntemi olarak benimsenmesine katkıda bulunur[59].

Arabuluculuğun Dezavantajları

Arabuluculuğun avantajlarına karşın, bazı dezavantajlar da mevcuttur. Bunların başında, arabuluculuğun bağlayıcı olmayan doğası gelmektedir. Arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmalar, taraflar için bağlayıcı değildir ve bu da taraflar arasında belirsizlik yaratabilir. Özellikle büyük ölçekli enerji projelerinde, tarafların arabuluculuğun sonuçlarından tatmin olmaması durumunda,

[56] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.
[57] Acar, S. (2018). Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 67(4), 415-430.
[58] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(2), 213-230.
[59] Karaca, G. (2017). Türkiye'de enerji uyuşmazlıklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 95, 45-67.

anlaşmazlıkların yeniden ortaya çıkması ve yargı süreçlerine başvurulması gerekebilir[60].

Arabuluculuğun bir diğer dezavantajı, sürecin tarafların iş birliğine dayalı olmasıdır. Taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği veya düşmanlık söz konusu olduğunda, arabuluculuk süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir. Bu tür durumlarda, taraflar arasında yeniden bir uzlaşma sağlanamaması, sürecin uzun ve maliyetli olmasına neden olabilir. Ayrıca, arabuluculuk sürecinde taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması durumunda, uyuşmazlığın tahkim veya yargıya taşınması gerekebilir[61].

Bir diğer dezavantaj, arabuluculuğun taraflar arasında güç dengesizlikleri bulunduğunda yetersiz kalabilmesidir. Enerji sektöründe büyük ölçekli projelerde, taraflar arasında güç dengesizlikleri söz konusu olabilir ve bu da arabuluculuk sürecinde adil bir çözüm bulunmasını zorlaştırabilir. Güçlü taraf, arabuluculuk sürecinde kendi lehine bir anlaşma sağlamaya çalışabilir ve bu da zayıf tarafın haklarının korunmasını zorlaştırabilir[62].

Arabuluculuğun bir diğer dezavantajı, sürecin tarafların gönüllü katılımına dayalı olmasıdır. Taraflar arasında arabuluculuk sürecine olan güven eksikliği veya sürece katılmama eğilimi söz konusu olduğunda, arabuluculuğun etkinliği azalabilir. Bu tür durumlarda, taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması ve sürecin başarısızlıkla sonuçlanması olasılığı artar. Ayrıca, arabuluculuk sürecinin başarısızlıkla sonuçlanması durumunda, taraflar arasında yeni bir yargı sürecine başvurulması gerekebilir[63].

Son olarak, arabuluculuğun bir diğer dezavantajı, sürecin sonucunun kesin olmamasıdır. Arabuluculuk sürecinde varılan anlaşmalar, taraflar için bağlayıcı olmadığı için, anlaşmanın uygulanması sürecinde sorunlar ortaya çıkabilir. Bu durum, taraflar arasında yeni anlaşmazlıkların ortaya çıkmasına ve sürecin uzun ve maliyetli olmasına neden olabilir[64].

---

[60] Çelik, Y. (2017). Enerji sektöründe arabuluculuk: Türkiye uygulamaları ve küresel trendler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 120-138.

[61] Yılmaz, S. (2013). Uluslararası enerji yatırımlarında tahkim ve arabuluculuk: Türkiye'deki uygulamalar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 15(3), 505-523.

[62] Kurt, H. (2015). Enerji hukukunda arabuluculuk ve tahkim uygulamaları. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 317-335.

[63] Akıncı, M. (2014). Milletlerarası Tahkimde Arabuluculuk ve Tarafların hakları. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(3), 587-602.

[64] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 357-372.

Arabuluculuğun Uygulanabilirliği

Arabuluculuğun uygulanabilirliği, taraflar arasındaki uyuşmazlığın niteliği ve tarafların sürece olan güveni ile doğrudan ilişkilidir. Enerji sektöründe, arabuluculuk genellikle taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasının önemli olduğu durumlarda tercih edilir. Ayrıca, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesi gerektiğinde arabuluculuk tercih edilir[65].

Arabuluculuğun en etkili olduğu durumlar, taraflar arasında teknik ve finansal sorunların çözülmesi gerektiğinde ortaya çıkar. Enerji projelerinde, teknik ve finansal sorunlar genellikle karmaşık ve çok taraflıdır, bu nedenle taraflar arasında uzlaşma sağlanması zor olabilir. Arabuluculuk, bu tür durumlarda, taraflar arasında uzlaşmayı kolaylaştırıcı bir rol oynar ve tarafların çıkarlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulunmasına olanak tanır[66].

Arabuluculuğun uygulanabilirliği, aynı zamanda taraflar arasındaki güvenin yeniden tesis edilmesi gerektiğinde de ortaya çıkar. Taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği veya düşmanlık söz konusu olduğunda, arabuluculuk süreci taraflar arasında güvenin yeniden inşa edilmesine ve uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesine yardımcı olabilir. Bu, özellikle enerji sektöründe, uzun vadeli iş ilişkilerinin korunması açısından büyük bir önem taşır[67].

Arabuluculuğun uygulanabilirliği, ayrıca taraflar arasındaki ilişkilerin korunması gerektiğinde de ortaya çıkar. Enerji projelerinde, taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkileri genellikle projenin başarısı için kritik öneme sahiptir. Arabuluculuk, taraflar arasında doğrudan iletişim ve iş birliği kurulmasına olanak tanır, bu da taraflar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine ve projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkıda bulunur[68].

Arabuluculuğun uygulanabilirliği, aynı zamanda taraflar arasında esnek ve yaratıcı çözümler bulunması gerektiğinde de ortaya çıkar. Enerji sektöründe, projeler genellikle karmaşık ve teknik sorunlar içerdiğinden, taraflar arasında esnek ve yaratıcı çözümler bulunması gerekebilir. Arabuluculuk, taraflar arasında

[65] Yıldız, T. (2019). Enerji uyuşmazlıklarının çözümünde arabuluculuk ve tahkim: Karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 41, 231-248.
[66] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 143, 67-85.
[67] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.
[68] Acar, S. (2018). Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 67(4), 415-430.

esnek ve yaratıcı çözümler bulunmasına olanak tanır, bu da taraflar arasında uzlaşma sağlanmasına ve projelerin kesintisiz devam etmesine katkıda bulunur[69].

Sonuç olarak, arabuluculuğun uygulanabilirliği, taraflar arasındaki uyuşmazlığın niteliği, tarafların sürece olan güveni ve taraflar arasındaki ilişkilerin korunması ile doğrudan ilişkilidir. Enerji sektöründe arabuluculuğun başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi, sürecin esnekliği ve taraflar arasında doğrudan iletişimin sağlanması büyük önem taşır[70].

Enerji Sektöründeki Başarı Öyküleri ve Başarısızlıklar

Enerji sektöründe arabuluculuğun başarıyla uygulandığı birçok örnek bulunmaktadır. Bu başarı öyküleri, arabuluculuğun enerji sektöründe etkili bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olduğunu göstermektedir. Örneğin, büyük ölçekli bir enerji projesinde taraflar arasında ortaya çıkan teknik ve finansal anlaşmazlıkların arabuluculuk süreciyle başarılı bir şekilde çözülmesi, projenin kesintisiz devam etmesini sağlamış ve taraflar arasındaki ilişkileri güçlendirmiştir[71].

Bununla birlikte, arabuluculuğun başarısızlıkla sonuçlandığı durumlar da mevcuttur. Bazı durumlarda, taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği veya düşmanlık söz konusu olduğunda, arabuluculuk süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir. Bu tür durumlarda, taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması, sürecin uzun ve maliyetli olmasına neden olabilir. Ayrıca, arabuluculuğun bağlayıcı olmayan doğası, taraflar arasında belirsizlik yaratabilir ve anlaşmazlıkların yeniden ortaya çıkmasına neden olabilir[72].

Enerji sektöründe arabuluculuğun başarısızlıkla sonuçlandığı bir diğer durum, taraflar arasındaki güç dengesizliklerinden kaynaklanabilir. Güçlü bir taraf, arabuluculuk sürecinde kendi lehine bir anlaşma sağlamaya çalışabilir ve bu da zayıf tarafın haklarının korunmasını zorlaştırabilir. Bu tür durumlarda, arabuluculuk süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir ve taraflar arasında yeni bir yargı sürecine başvurulması gerekebilir[73].

---

[69] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(2), 213-230.

[70] Karaca, G. (2017). Türkiye'de enerji uyuşmazlıklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 95, 45-67.

[71] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 32(2), 357-372.

[72] Akıncı, M. (2014). Milletlerarası tahkimde arabuluculuk ve tarafların hakları. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(3), 587-602.

[73] Çelik, Y. (2017). Enerji sektöründe arabuluculuk: Türkiye uygulamaları ve küresel trendler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 120-138.

Enerji sektöründe arabuluculuğun başarısızlıkla sonuçlandığı bir diğer durum, taraflar arasında sürece olan güven eksikliğinden kaynaklanabilir. Taraflar arasında arabuluculuk sürecine olan güven eksikliği veya sürece katılmama eğilimi söz konusu olduğunda, arabuluculuğun etkinliği azalabilir. Bu tür durumlarda, taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması ve sürecin başarısızlıkla sonuçlanması olasılığı artar[74].

Enerji sektöründe arabuluculuğun başarıyla uygulandığı durumlar, genellikle taraflar arasında güvenin tesis edildiği ve uzlaşmanın sağlandığı durumlardır. Arabuluculuk, bu tür durumlarda, taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına ve projelerin kesintisiz devam etmesine katkıda bulunur. Bu başarı öyküleri, arabuluculuğun enerji sektöründe etkili bir çözüm yöntemi olarak benimsenmesine katkıda bulunur[75].

Sonuç olarak, enerji sektöründe arabuluculuğun başarılı veya başarısız olmasının birçok faktöre bağlı olduğu söylenebilir. Taraflar arasında güvenin tesis edilmesi, sürecin esnekliği ve taraflar arasındaki ilişkilerin korunması, arabuluculuğun başarı şansını artıran faktörlerdir. Ancak, taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği veya güç dengesizlikleri söz konusu olduğunda, arabuluculuğun başarısızlıkla sonuçlanma olasılığı da bulunmaktadır[76].

5. Enerji Şartı Anlaşması (ECT) ve Arabuluculuk

ECT Çerçevesinde Arabuluculuk

Enerji Şartı Anlaşması (ECT), enerji sektöründe yatırım ve ticaretin teşviki ve korunması amacıyla oluşturulmuş uluslararası bir anlaşmadır. Bu anlaşma, enerji sektöründe faaliyet gösteren yatırımcıların haklarını koruma altına alırken, aynı zamanda enerji projelerinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü için de çeşitli mekanizmalar sunmaktadır. Bu mekanizmalar arasında arabuluculuk, taraflar arasında dostane bir çözüm yolu olarak öne çıkmaktadır[77].

ECT çerçevesinde arabuluculuk, taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesini hedefler. Anlaşma, arabuluculuğun yanı sıra

[74] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 70(2), 213-230.
[75] Karaca, G. (2017). Türkiye'de enerji uyuşmazlıklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri. *Ankara Barosu Dergisi*, 95, 45-67.
[76] Kurt, H. (2015). Enerji hukukunda arabuluculuk ve tahkim uygulamaları. *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(2), 317-335.
[77] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni,* 1, 91-152.

tahkim ve yargı gibi diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerine de yer vermektedir. Ancak, arabuluculuk, taraflar arasında uzlaşma sağlanması ve projelerin kesintisiz devam etmesi açısından daha barışçıl ve esnek bir çözüm yolu olarak değerlendirilmektedir. ECT çerçevesinde arabuluculuğun tercih edilmesi, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasını ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesini sağlar[78].

ECT çerçevesinde arabuluculuk, taraflar arasında gönüllü katılım esasına dayanır. Taraflar, arabuluculuk sürecine katılmayı kabul ettiklerinde, anlaşmazlıklarının çözülmesi için bir arabulucu seçerler ve bu süreç boyunca arabulucunun rehberliğinde müzakerelerde bulunurlar. ECT, arabuluculuğun yanı sıra diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerini de destekler ve taraflar arasında uzlaşma sağlanamadığı durumlarda tahkim veya yargıya başvurma olanağı tanır[79].

Arabuluculuk, ECT çerçevesinde yatırımcıların haklarını koruma altına alırken, aynı zamanda enerji projelerinde ortaya çıkan teknik ve finansal sorunların çözülmesine de katkıda bulunur. Bu süreçte taraflar, anlaşmazlıklarını barışçıl bir şekilde çözmek için arabulucunun rehberliğinde müzakerelerde bulunurlar ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm yolu bulmaya çalışırlar. ECT çerçevesinde arabuluculuk, taraflar arasında güvenin yeniden tesis edilmesine ve projelerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına katkıda bulunur[80].

ECT çerçevesinde arabuluculuk, enerji projelerinde taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasını ve projelerin kesintisiz devam etmesini hedefler. Bu süreçte taraflar, kendi pozisyonlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm yolu bulurlar. ECT çerçevesinde arabuluculuğun tercih edilmesi, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine ve projelerin başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunur[81].

Sonuç olarak, ECT çerçevesinde arabuluculuk, enerji sektöründe yatırımcıların haklarını koruma altına alırken, taraflar arasında uzlaşma sağlanmasını ve projelerin sürdürülebilirliğini destekler. ECT, arabuluculuğun yanı sıra diğer uyuşmazlık çözüm yöntemlerini de destekler ve taraflar arasında uzlaşma

[78] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* 32(2), 357-372.
[79] Acar, S. (2018). Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 67(4), 415-430.
[80] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 70(2), 213-230.
[81] Karaca, G. (2017). Türkiye'de enerji uyuşmazlıklarında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri. *Ankara Barosu Dergisi,* 95, 45-67.

sağlanamadığı durumlarda tahkim veya yargıya başvurma olanağı tanır. ECT çerçevesinde arabuluculuğun tercih edilmesi, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasını ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesini sağlar[82].

Arabuluculuk Önerme ve Hazırlık Süreci

ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin başlatılması, taraflardan birinin arabuluculuk önerisinde bulunması ile başlar. Bu öneri, yazılı olarak yapılabilir ve diğer tarafın bu öneriye olumlu yanıt vermesiyle süreç resmen başlar. Arabuluculuk önerisi, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesi açısından önemli bir adımı temsil eder. ECT çerçevesinde arabuluculuk önerisi, enerji projelerinde taraflar arasında uzlaşma sağlanmasına ve projelerin kesintisiz devam etmesine katkıda bulunur[83].

Arabuluculuk sürecinin başlatılması aşamasında, taraflar arasında arabulucu seçimi yapılır. Arabulucu, taraflar arasında uyuşmazlıkların çözülmesine yardımcı olacak tarafsız bir üçüncü kişi olarak görev yapar. ECT çerçevesinde arabulucu seçimi, taraflar arasında güvenin sağlanması ve sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Taraflar, arabulucunun tarafsızlığına güven duymalı ve arabulucunun rehberliğinde müzakerelerde bulunmaya istekli olmalıdır[84].

ECT çerçevesinde arabuluculuk süreci, taraflar arasında yapılan müzakerelerle başlar. Bu süreçte, taraflar arasında yapılan ilk görüşmelerde, anlaşmazlığın niteliği, tarafların talepleri ve sürecin nasıl ilerleyeceği tartışılır. Arabulucu, taraflar arasında iletişimi kolaylaştırır ve anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine yardımcı olacak bir zemin hazırlar. ECT çerçevesinde arabuluculuk süreci, taraflar arasında güvenin yeniden tesis edilmesi ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesi açısından büyük bir öneme sahiptir[85].

Arabuluculuk sürecinin hazırlık aşamasında, taraflar arasında sürecin işleyişi ile ilgili kurallar belirlenir. Bu kurallar, sürecin ne kadar süreceği, toplantıların nasıl yapılacağı, tarafların hangi belgeleri sunacağı ve sürecin sonunda varılacak

[82] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 143, 67-85.
[83] Yıldız, T. (2019). Enerji uyuşmazlıklarının çözümünde arabuluculuk ve tahkim: Karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,* 41, 231-248.
[84] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.
[85]Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development,* s. 45-82, https://www.iisd.org/system/files/ publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

anlaşmanın nasıl uygulanacağı gibi konuları kapsar. ECT çerçevesinde bu kurallar, taraflar arasında yazılı olarak belirlenir ve her iki tarafın da sürece güvenini artırır. Kuralların açık ve net bir şekilde belirlenmesi, tarafların sürece katılımını kolaylaştırır ve uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine olanak tanır[86].

ECT çerçevesinde arabuluculuk önerme ve hazırlık süreci, taraflar arasında güvenin artırılması ve uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesine olanak tanır. Bu süreçte, arabulucu, taraflar arasında iletişimi güçlendirir ve tarafların çıkarlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulmalarına yardımcı olur. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin başlatılması, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasını ve projelerin kesintisiz devam etmesini sağlar[87].

Sonuç olarak, ECT çerçevesinde arabuluculuk önerme ve hazırlık süreci, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesi açısından kritik bir aşamadır. Bu süreçte taraflar arasında güvenin sağlanması, arabulucunun doğru seçimi ve sürecin işleyişi ile ilgili kuralların net bir şekilde belirlenmesi büyük önem taşır. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin başarılı bir şekilde başlatılması, taraflar arasındaki ilişkilerin korunmasına ve uyuşmazlıkların hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesine olanak tanır[88].

Arabuluculuk Kuralları ve Kurumların Rolü

ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinde uygulanan kurallar, taraflar arasında yapılan müzakerelerin etkinliğini ve başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Bu kurallar, arabuluculuk sürecinin nasıl işleyeceğini, tarafların hangi hak ve yükümlülüklere sahip olacağını ve sürecin sonunda varılacak anlaşmanın nasıl uygulanacağını belirler. ECT, arabuluculuk kurallarını tarafların ihtiyaçlarına uygun bir şekilde esnek bir yapı içinde sunar ve tarafların süreç boyunca kontrolü ellerinde tutmalarına olanak tanır[89].

Arabuluculuk kuralları, ECT çerçevesinde taraflar arasında güvenin sağlanması ve sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesi açısından büyük önem taşır. Bu kurallar, tarafların sürece katılımını kolaylaştırır ve anlaşmazlıkların dostane bir şekilde

[86] Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer*, 24, 655-675.
[87] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.
[88] Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International,* 19-4, 471-477.
[89] Gaillard, E. (2006). Investments and ınvestors covered by the energy charter treaty, Investment arbitration and the Energy Charter Treaty. *Jurisnet*, 54-73.

çözülmesine olanak tanır. ECT, arabuluculuk kurallarının yanı sıra, taraflar arasında uzlaşma sağlanamadığı durumlarda tahkim veya yargıya başvurma olanağı da sunar. Bu, taraflar arasında arabuluculuk sürecine olan güveni artırır ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesini sağlar[90].

Arabuluculuk sürecinde kurumların rolü de büyük bir öneme sahiptir. ECT çerçevesinde, uluslararası arabuluculuk merkezleri ve arabuluculuk anlaşmaları, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesi açısından kritik bir rol oynar. Bu kurumlar, taraflar arasında arabuluculuk sürecinin başlatılmasını ve sürecin etkin bir şekilde yürütülmesini destekler. ECT, bu kurumların rolünü ve işleyişini açık bir şekilde belirler ve taraflar arasında güvenin sağlanmasına katkıda bulunur[91].

Arabuluculuk kuralları ve kurumların rolü, ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Bu süreçte, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve sürecin etkin bir şekilde yürütülmesi için arabuluculuk kurallarının doğru bir şekilde uygulanması büyük önem taşır. ECT, arabuluculuk kurallarını tarafların ihtiyaçlarına uygun bir şekilde esnek bir yapı içinde sunar ve tarafların süreç boyunca kontrolü ellerinde tutmalarına olanak tanır[92].

Arabuluculuk sürecinde kurumların rolü, taraflar arasında güvenin tesis edilmesi ve sürecin etkin bir şekilde yürütülmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. ECT çerçevesinde uluslararası arabuluculuk merkezleri, taraflar arasında güvenin sağlanmasına ve anlaşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesine katkıda bulunur. Bu kurumlar, arabuluculuk sürecinin başlatılmasını ve sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesini destekler ve taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına katkıda bulunur[93].

Sonuç olarak, ECT çerçevesinde arabuluculuk kuralları ve kurumların rolü, taraflar arasında güvenin sağlanması ve sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Arabuluculuk kurallarının doğru bir şekilde uygulanması ve kurumların etkin bir rol oynaması, arabuluculuk sürecinin

[90] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

[91] Maniruzzaman, A.F.M. (1993). The new generation of energy and natural resource development agreements: Some reflections. *Journal of Energy and Natural Resources Law*, 11-4, 207-247.

[92] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under Energy Charter Treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.

[93] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. Invest*ment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.

başarısını doğrudan etkiler. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine olanak tanır[94].

Arabulucu Seçimi ve Sürecin Yürütülmesi

Arabulucunun doğru seçimi, arabuluculuk sürecinin başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Arabulucu, taraflar arasında uyuşmazlıkların çözülmesine yardımcı olacak tarafsız bir üçüncü kişi olarak görev yapar. ECT çerçevesinde arabulucu seçimi, taraflar arasında güvenin sağlanması ve sürecin başarılı bir şekilde ilerlemesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Taraflar, arabulucunun tarafsızlığına güven duymalı ve arabulucunun rehberliğinde müzakerelerde bulunmaya istekli olmalıdır[95].

Arabulucu seçimi, ECT çerçevesinde taraflar arasında yapılan müzakerelerle başlar. Bu süreçte, taraflar arabulucu seçiminde kullanılacak kriterleri belirler ve bu kriterlere göre bir arabulucu seçerler. Arabulucunun sektörel bilgi ve deneyimi, tarafsızlığı ve taraflar arasındaki güveni tesis edebilme yeteneği, arabulucu seçiminde dikkate alınan önemli kriterlerdir. ECT çerçevesinde arabulucu seçimi, taraflar arasında güvenin sağlanmasına ve sürecin başarılı bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunur[96].

Arabuluculuk sürecinin yürütülmesi, arabulucunun rehberliğinde taraflar arasında yapılan müzakerelerle gerçekleşir. Bu süreçte arabulucu, taraflar arasında iletişimi kolaylaştırır ve anlaşmazlığın dostane bir şekilde çözülmesine yardımcı olacak bir zemin hazırlar. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin yürütülmesi, taraflar arasında güvenin yeniden tesis edilmesi ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesi açısından büyük bir öneme sahiptir[97].

Arabuluculuk sürecinin yürütülmesi aşamasında, taraflar arasında yapılan müzakerelerde arabulucunun tarafsızlığı büyük önem taşır. Arabulucu, taraflar arasında adil ve dengeli bir müzakere süreci yürütmekle yükümlüdür. Bu süreçte arabulucu, tarafların çıkarlarını koruyarak, karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüm bulmalarına yardımcı olur. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin

[94] Acar, S. (2018). Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 67(4), 415-430.
[95] Ceylan, A. (2015). Uluslararası enerji yatırımlarında uyuşmazlık çözüm yolları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(2), 213-230.
[96] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.
[97] Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.

yürütülmesi, taraflar arasında uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasını ve projelerin kesintisiz devam etmesini sağlar[98].

Sonuç olarak, ECT çerçevesinde arabulucunun doğru seçimi ve sürecin etkin bir şekilde yürütülmesi, arabuluculuk sürecinin başarısını doğrudan etkileyen unsurlar arasında yer alır. Arabulucunun tarafsızlığı ve rehberliği, taraflar arasında güvenin sağlanmasına ve anlaşmazlıkların dostane bir şekilde çözülmesine katkıda bulunur. ECT çerçevesinde arabuluculuk sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesi, enerji projelerinde uzun vadeli iş ilişkilerinin korunmasına ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine olanak tanır[99].

6. Küresel Ölçekte Enerji Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk: Türkiye ile Karşılaştırmalı Bir Analiz

Küresel Uygulamalarla Karşılaştırma

Enerji sektöründe arabuluculuk, dünya genelinde farklı ülkelerde ve farklı yasal düzenlemeler çerçevesinde uygulanmaktadır. Bu bağlamda, küresel ölçekte arabuluculuğun nasıl uygulandığı ve Türkiye'deki uygulamalarla nasıl karşılaştırıldığı, enerji projelerinde ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde arabuluculuğun etkinliğini değerlendirmek açısından büyük bir önem taşımaktadır[100].

Küresel ölçekte arabuluculuk, genellikle ticari uyuşmazlıkların çözümünde tercih edilen bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'daki birçok ülke, arabuluculuğu ticari uyuşmazlıkların çözümünde etkili bir araç olarak benimsemiştir. Bu ülkelerde, arabuluculuk süreçlerinin etkinliği, tarafların sürece olan güveni ve yasal düzenlemelerin gücü ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye'de ise, arabuluculuk özellikle iş uyuşmazlıklarında zorunlu bir aşama olarak kabul edilmiştir ve enerji sektöründe de giderek daha fazla benimsenmektedir[101].

---

[98] Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni,* 1, 91-152.

[99] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 143, 67-85.

[100] Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business*, 1-2, 119-155.

[101] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/

Küresel ölçekte arabuluculuğun uygulanması, uluslararası ticaretin ve yatırımın artmasıyla daha da önem kazanmıştır. Uluslararası enerji projelerinde arabuluculuk, taraflar arasındaki kültürel farklılıkları ve ulusal hukuk sistemlerini dikkate alarak esnek ve uyumlu bir çözüm yolu sunar. Bu, özellikle uluslararası enerji projelerinde taraflar arasında güvenin sağlanması ve projelerin sürdürülebilirliği açısından büyük bir avantaj sağlar. Türkiye'de ise, arabuluculuğun enerji sektöründe uygulanabilirliği, taraflar arasında güvenin tesis edilmesine ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine katkıda bulunur[102].

Küresel ölçekte arabuluculuğun kullanımı, genellikle çok taraflı anlaşmazlıkların çözümünde tercih edilmektedir. Enerji projelerinde ortaya çıkan teknik ve finansal sorunlar, genellikle karmaşık ve çok taraflıdır, bu nedenle taraflar arasında uzlaşma sağlanması zor olabilir. Uluslararası arabuluculuk, bu tür uyuşmazlıkların çözülmesinde esnek ve uyumlu bir mekanizma sunar. Türkiye'de ise, arabuluculuk yöntemi, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde, taraflar arasında güvenin tesis edilmesine ve projelerin kesintisiz devam etmesine katkıda bulunur[103].

Küresel ölçekte arabuluculuğun uygulanması, uluslararası enerji projelerinde yerel ve uluslararası yatırımcılar arasında güvenin tesis edilmesine katkıda bulunur. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde gerçekleştirilen enerji projelerinde, uluslararası arabuluculuk, yerel hukukun sınırlamalarını aşmak ve taraflar arasında güveni artırmak için etkili bir yöntem olarak öne çıkar. Türkiye'de ise, arabuluculuğun enerji sektöründe daha yaygın olarak benimsenmesi, taraflar arasında güvenin tesis edilmesine ve uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine katkıda bulunur[104].

Sonuç olarak, küresel ölçekte arabuluculuğun uygulanması, enerji sektöründe ortaya çıkan uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine ve taraflar arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesine olanak tanır. Türkiye'deki arabuluculuk uygulamaları, küresel uygulamalarla karşılaştırıldığında, taraflar arasında güvenin sağlanmasına ve projelerin sürdürülebilirliğinin artırılmasına katkıda

---

blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

[102] Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development*, 45-82, https://www.iisd.org/system/files/ publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

[103] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.

[104] Arıkan, Z. (2016). Türk hukukunda arabuluculuk: Uygulamalar ve sorunlar. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 32(2), 357-372.

bulunur. Bu bağlamda, küresel ölçekte arabuluculuğun uygulanması, Türkiye'deki enerji projelerinde de daha fazla benimsenmesi gereken bir yöntem olarak öne çıkmaktadır[105].

Önemli Karar Örnekleri ve Tahkim Kararları

Enerji sektöründe arabuluculuk süreci sonunda varılan kararlar ve bu kararların tahkim süreçleri ile karşılaştırılması, enerji projelerinde arabuluculuğun etkinliğini değerlendirmek açısından büyük bir önem taşır. Küresel ölçekte ve Türkiye'deki enerji projelerinde verilen önemli arabuluculuk ve tahkim kararları, arabuluculuğun başarısını ve zorluklarını gösteren önemli örnekler sunmaktadır.

Örneğin, Karaha Bodas davası (Karaha Bodas Company v. Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara) uluslararası bir enerji projesinde taraflar arasında ciddi bir uyuşmazlık çıkmış, taraflar arabuluculuk sürecine başvurmuşlardır. Ancak, arabuluculuk sürecinde anlaşmaya varılamamış ve taraflar tahkime gitmek zorunda kalmıştır. Tahkim süreci sonunda, Karaha Bodas Company lehine yaklaşık 261 milyon dolar tazminat kararı verilmiştir. Bu dava, arabuluculuğun başarısız olabileceği durumlarda tahkimin nasıl devreye girdiğini ve bağlayıcı kararların nasıl verildiğini gösteren önemli bir örnektir[106].

Benzer şekilde, Türkiye'de Çukurova Holding v. Alfa Telecom Turkey Limited davası, enerji sektöründe yatırım anlaşmazlıklarının çözümünde önemli bir tahkim kararı olarak öne çıkmaktadır. Bu davada taraflar arasında arabuluculuk süreci denenmiş, ancak taraflar arasında uzlaşma sağlanamamış ve uyuşmazlık tahkim yoluyla çözülmüştür. Tahkim süreci sonunda, taraflar arasında bağlayıcı bir karar verilmiş ve Çukurova Holding'in paylarının devrine karar verilmiştir. Bu karar, arabuluculuğun başarılı olamadığı durumlarda tahkimin devreye girerek taraflar arasında kesin ve bağlayıcı çözümler sunduğunu göstermektedir[107].

Öte yandan, Occidental Petroleum Corporation v. Republic of Ecuador davası, arabuluculuğun uluslararası enerji projelerinde ne kadar etkili olabileceğine dair önemli bir örnek sunmaktadır. Bu davada, taraflar arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar arabuluculuk yoluyla çözülmüş ve taraflar arasında bir uzlaşma sağlanmıştır. Ancak, sonrasında arabuluculukla çözülmüş bu uyuşmazlık, tahkim

[105] Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International,* 19-4, 471-477.
[106] Akıncı, M. (2014). Milletlerarası tahkimde arabuluculuk ve tarafların hakları. *İstanbul Barosu Dergisi*, 88(3), 587-602.
[107] Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer,* 24, 655-675.

sürecine taşınmış ve Ecuador devleti, Occidental Petroleum Corporation'a 1,77 milyar dolar tazminat ödemeye mahkûm edilmiştir. Bu dava, arabuluculuk sürecinde varılan anlaşmaların tahkim sürecinde de değerlendirilebileceğini ve taraflar arasındaki uyuşmazlıkların nihai çözümünün tahkimle sağlanabileceğini göstermektedir[108].

Enerji sektöründe arabuluculuk ve tahkim süreçlerinde verilen bu kararlar, arabuluculuğun etkinliğini değerlendirmek ve taraflar arasında güvenin sağlanmasına katkıda bulunmak açısından büyük bir önem taşır. Karaha Bodas, Çukurova Holding ve Occidental Petroleum gibi davalar, arabuluculuğun enerji projelerinde başarıyla uygulanabileceğini, ancak bazen tahkime ihtiyaç duyulabileceğini göstermektedir. Bu tür davalar, arabuluculuğun avantajlarını ortaya koyarken, aynı zamanda arabuluculuğun başarısız olduğu durumlarda tahkim süreçlerinin ne kadar önemli olduğunu vurgular[109].

7. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, enerji sektöründe arabuluculuğun önemi, uygulanabilirliği ve küresel ölçekteki uygulamalarla karşılaştırılması ele alınmıştır. Arabuluculuğun enerji sektöründe hızlı, maliyet etkin ve taraflar arasında güveni artırıcı bir çözüm yöntemi olarak öne çıktığı görülmüştür. Ayrıca, enerji projelerinde arabuluculuğun, taraflar arasındaki uzun vadeli iş ilişkilerini koruma ve projelerin sürdürülebilirliğini sağlama açısından kritik bir öneme sahip olduğu ortaya konmuştur[110].

Mevcut Uygulamalardaki Sorunlar

Enerji sektöründe arabuluculuğun uygulanmasında karşılaşılan en önemli sorunlardan biri, taraflar arasında sürece olan güven eksikliğidir. Taraflar arasında ciddi bir güven eksikliği veya düşmanlık söz konusu olduğunda, arabuluculuk süreci başarısızlıkla sonuçlanabilir. Ayrıca, arabuluculuğun bağlayıcı olmayan doğası, taraflar arasında belirsizlik yaratabilir ve

[108] Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.
[109] Gaillard, E. (2006). Investments and ınvestors covered by the energy charter treaty, ınvestment arbitration and the energy charter treaty. *Jurisnet*, 54-73.
[110] Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

anlaşmazlıkların yeniden ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu durum, enerji projelerinde arabuluculuğun etkinliğini azaltan önemli bir faktördür[111].

Sorunlar için Öneriler

Enerji sektöründe arabuluculuğun etkin bir çözüm yöntemi olarak benimsenebilmesi için, taraflar arasında sürece olan güvenin artırılması ve arabuluculuk sürecinin daha bağlayıcı hale getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, arabuluculuk sürecinin sonunda varılan anlaşmaların bağlayıcı olması ve taraflar arasında yeniden anlaşmazlıkların ortaya çıkmasını önlemek için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması önemlidir. Ayrıca, arabuluculuk sürecine katılımın teşvik edilmesi ve taraflar arasında güvenin tesis edilmesi için arabuluculuk merkezlerinin ve arabulucuların rolü güçlendirilmelidir[112].

Enerji Sektöründe Arabuluculuğun Gelecek Eğilimleri

Enerji sektöründe arabuluculuğun gelecekte daha yaygın bir şekilde kullanılacağı ve taraflar arasında güvenin tesis edilmesine katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Küresel ölçekte ve Türkiye'deki enerji projelerinde arabuluculuğun daha fazla benimsenmesi, uyuşmazlıkların barışçıl bir şekilde çözülmesine ve projelerin sürdürülebilirliğine katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, arabuluculuğun enerji sektöründe daha yaygın olarak kullanılması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve taraflar arasında güvenin artırılması büyük önem taşımaktadır[113].

KAYNAKÇA / REFERENCES

Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 143, 67-85.

Ataman-Figanmeşe, İ. (2011). Milletlerarası ticari tahkim ve yatırım tahkimi arasındaki farklar. *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 1, 91-152.

[111] Aksoy, M. H. (2020). Enerji uyuşmazlıklarında tahkim ve arabuluculuğun karşılaştırılması. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 143, 67-85.

[112] Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development,* 45-82, https://www.iisd.org/system/files/ publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

[113] Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.

Bindemann, K. (1999). Production-sharing agreements: An economic analysis. *Oxford Institute for Energy Studies*, 25-78.

Cheng, T.H. & Bento, L. (2012). ICSID's largest award in history: An overview of occidental petroleum corporation v the Republic of Ecuador, 19.12.2012. http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2012/ 12/19/icsids-largest-award-in-history-an-overview-of-occidental-petroleum-corporation-v-the-republic-of-ecuador/, Erişim tarihi: 02.12.2023.

Coop, G. (2006). The Energy Charter Treaty: More than a MIT. *Investment Arbitration and the Energy Charter Treaty*, 4-9.

Cosbey, A. (2023). International ınvestment agreements and sustainable development: Achieving the millennium development goals. *Institute for Sustainable Development,* 45-82, https://www.iisd.org/system/files/publications/investment_iias.pdf, Erişim tarihi: 14.12.2023.

Dupuy, P.M. (1999). The danger of fragmentation or unification of the international legal system and the International Court of Justice. *NYU Journal of International Law and Politics,* 31, 791-807.

Gaillard, E. (2006). Investments and ınvestors covered by the energy charter treaty, ınvestment arbitration and the energy charter treaty. *Jurisnet,* 54-73.

Maniruzzaman, A.F.M. (1993). The new generation of energy and natural resource development agreements: Some reflections. *Journal of Energy and Natural Resources Law,* 11-4, 207-247.

Maniruzzaman, A.F.M. (2008). The pursuit of stability in ınternational ınvestment contracts: A critical appraisal of the emerging trends. *The Journal of World Energy Law & Business,* 1-2, 119-155.

Salacuse, J.W. (1990). BIT by BIT: The growth of bilateral ınvestment treaties and their ımpact on foreign ınvestment in developing countries. *International Lawyer,* 24, 655-675.

Wälde, T.W. (2004). Investment arbitration under energy charter treaty: An overview of selected ıssues. *Arbitrating Foreign Investment Law Disputes, Kluwer Law International*.

Wells, L.T. (2003). Double dipping in arbitration awards? An economist questions damages awarded to Karaha Bodas Company in Indonesia. *Arbitration International,* 19-4, 471-477.

EXTENDED ABSTRACT

The energy sector is a critical component of the global economy, influencing national security, environmental sustainability, and economic stability. Disputes in this sector can have far-reaching consequences, making the resolution of such conflicts not only a matter of protecting commercial interests but also of maintaining broader societal and international stability. Mediation has emerged as a significant alternative dispute resolution (ADR) mechanism within the energy sector, offering a faster, more cost-effective, and flexible approach compared to traditional litigation and arbitration processes.

This study provides a comprehensive analysis of the role of mediation in resolving energy disputes, with a focus on both global practices and the specific context of Turkey. The research begins with an overview of mediation as a concept, highlighting its advantages and challenges compared to other ADR methods such as arbitration. The study then delves into the specific stages of the mediation process in the energy sector, including the initiation of the process, the roles of the parties involved, the techniques employed, and the implementation of agreements reached.

One of the critical discussions in the paper is the comparison of mediation practices in Turkey with global examples. While mediation is increasingly being adopted in Turkey, particularly in the energy sector, this study examines how these practices compare with those in other countries where mediation has been a long-standing practice. The analysis includes a discussion of the Energy Charter Treaty (ECT) and how it integrates mediation as a dispute resolution mechanism, offering insights into its application in both international and domestic energy disputes.

The paper also presents key case studies from both Turkey and other countries to illustrate the successes and limitations of mediation in the energy sector. These case studies provide a practical perspective on how mediation can lead to the resolution of complex technical and financial disputes in large-scale energy projects, as well as how it may fail in certain circumstances due to factors such as power imbalances between parties or a lack of trust in the mediation process.

In conclusion, the study finds that while mediation offers significant advantages in the resolution of energy disputes, its effectiveness is highly dependent on the specific circumstances of each case, including the willingness of the parties to engage in the process and the expertise of the mediator. The paper calls for further development of mediation practices in Turkey, supported by legal frameworks that enhance the binding nature of mediation agreements and promote greater

trust in the process. Additionally, the study suggests that the adoption of mediation in the energy sector globally could benefit from shared best practices and greater international cooperation.